

HOOFSTUK 3

INLIGTINGGELETTERDHEID

Hoofstuk 3 word gewy aan inligtinggeletterdheid,
die agtergrond en terminologie.

Daar word gekyk na hoe 'n inligtingsgeletterde persoon lyk,
faktore en veranderlikes wat inligtinggeletterdheid beïnvloed.

Inligtingsopvoedingsprogramme word bestudeer,
die doel en waarde daarvan en die vereistes
waaraan dit moet voldoen.

Die hoofstuk word afgesluit deur die voordele van
inligtinggeletterdheid uit te lig wat 'n persoon in staat kan stel
om as inligtinggeletterde
persoon in die samelewing te kan optree.

3.1 DOEL VAN DIE HOOFSTUK

In die voorafgaande gedeelte is die aspek van gehoorgestremdheid in breë verband uitgelig en wil hierdie hoofstuk aantoon dat inligtinggeletterdheid 'n groot rol in die alledaagse lewe speel en ook dat dit talle implikasies vir die gehoorgestremde inhou aangesien dit belangrik is vir die gehoorgestremde om ook inligtinggeletterd te raak soos die horende persoon.

Die hoofstuk wil ook aantoon dat inligtinggeletterdheid bepaalde leemtes en gebreke inhou vir die gehoorgestremde.

3.2 DIE INHOUDELIKE STRUKTUERING

Inligtinggeletterdheid word bespreek met verwysing na die begripsoms krywing van lees, inligting, inligtinggeletterdheid, inligtingsopvoeding en inligtingsopvoedingsprogramme asook inligtingsgeletterde persoon. Die hoofstuk word opgevolg met verwysing na die implikasies wat inligtinggeletterdheid vir die gehoorgestremde persoon inhou.

3.3 INLIGTINGGELETTERDHEID

3.3.1 AGTERGROND

Die mening was voorheen gehuldig dat inligting 'n uitvloeisel is van kommunikasie, dat dit iets is wat tussen mense plaasvind- hetsy simbole wat die idee versend, naamlik taal wat òf geskrewe òf gesproke is of wat as gebaar gebruik word (Geldenhuis, 1994:1) "...any representation of facts concerning any subject or object, which representation is perceptible or may be transformed into a perceptible form".

Die horende persoon maak staat op veral die orale aspek om te kommunikeer maar die gehoorgestremde maak egter staat op die visuele aspek, naamlik gebaretaal en dit wat op skrif is. Laasgenoemde is belangrik aangesien inligtinggeletterdheid veral in die visuele sy inslag gaan vind waardeur die gehoorgestremde opgevoed en opgelei sal word. So 'n persoon ervaar egter probleme op taalgebied en mag daar probleme ondervind word op die gebied van skrif.

Debons *et al.* (1988:3) bevind dat inligting beskou kan word as 'n *kommoditeit* (item in 'n boek of in iemand se gedagteso in 'n leër of statistiek); *energie* (iets wat eksperimenteel getoets kan word); *kommunikasie* (data wat van een persoon na ander oorgedra word); *feite* (verjaarsdag, ens.) of *data* - (simbole wat volgens reëls en gewoontes georganiseer word). Inligting se besondere waarde lê dus daarin dat dit 'n persoon kan help om belangrike besluite in die lewe te maak en hoe om in bepaalde situasies op te tree.

Die neem van besluite is vir die gehoorgestremde van belang - indien so 'n persoon nie inligting effektief kan ontvang, benut en aanwend nie, bring dit mee dat hy of sy nie sinvolle besluite in sy lewe kan maak nie en kan die gehoorgestremde in groot onsekerheid lewe, soos wat Lancaster (1987:1) in die tagtigerjare bevestig "...it is that which reduces uncertainty, it is that which assists in decision-making." Die gehoorgestremde moet ook besluite kan neem en benodig so 'n persoon inligting om besluite te kan uitvoer net soos in die geval van 'n horende persoon.

Inligting is die kern van opvoeding. 'n Persoon soek inligting nie net in die breë sin of slegs vir ontspanning nie, maar kan relevante inligting op aanvraag verlang wat betrekking het op die werk-, studie en vakterrein ten einde op hoogte te bly van nuwe ontwikkelinge. Elke persoon het

‘n basiese mensereg om inligting te bekom, ten einde opgevoed en opgelei te word; ‘n beroep te beoefen en om dieselfde geleenthede as ‘n ander persoon te bekom. Inligting is dus ‘n hulpbron wat aangewend kan word vir ekonomiese, sosiale of politiese doelstellinge en kan dit verhoudings bevorder tussen individue, lande en organisasies (Boon, 1990b:2).

Dit blyk dat inligtinggeletterdheid behels dat mens moet weet hoe om inligting deur

- middel van sekere ontsluitingsmetodes te vind,
- dit te verwerk en
- toe te pas na gelang van behoefte en
- om inligting oor te dra aan ander mense en
- selfs die betrokke inligting te kan toepas op ‘n mens se eie lewe.

Harrison, Simpson & Stuart (1984:1) toon aan dat die inligtinggeletterdheidsproses gekoppel word aan die ontwikkeling van die individu in sy geheel en lei dit tot selfverbetering “...improvement in human well-being. Most people today aspire to higher standards of living, longer lives, and fewer health problems, education for themselves and their children that will increase their earning capability and leave them more in control of their lives; a measure of stability and tranquility; and the opportunity to do the things that give them pleasure and satisfaction”. Die gehoorgestremde persoon veral, moet beseft dat sulke moontlikhede ook vir hul bestaan.

‘n Inligtinggeletterde persoon is dus iemand wat weet dat inligting belangrik is, weet waar dit is, hoe om dit te bekom, te gebruik en toe te pas en kan ‘n persoon deur die toepassing van inligtingsopvoeding inligtinggeletterd raak. Daar is egter bepaalde faktore of stremminge wat kan verhoed dat ‘n persoon as ‘n inligtinggeletterde persoon kan funksioneer en wat vir die gehoorgestremde persoon bepaalde implikasies inhou soos byvoorbeeld die vlak en graad van fisiese gehoorgestremdheid; onkunde oor inligting en onvermoë om dit te benut en te verwerk.

Inligtinggeletterdheid kan op verskillende maniere verwerf word en nie net deur die visuele (geskrewe vorm) nie, maar ook deur orale oordrag (mondeling, radio, televisie) en tegnologiese (rekenaar) oordrag soos wat Lenox en Walker (1993:4-5) tereg opmerk “...whether information comes from the computer, a book, a government agency, a film, a conversation, a poster, or any

number of other possible sources, inherent in the concept of information literacy is the ability to dissect and understand what you see on the page or the television screen, on posters, pictures, and other images, as well what you hear”.

3.3.2 SOORTE INLIGTING WAT BENODIG WORD

Daar is verskillende soorte inligting wat benodig kan word, hetsy persoonlike-, oorlewing-, funksionele-, maatskaplike-, algemene-, opleiding-, politiese-, maatskaplike-, besigheids-, bemarkings-, omgewings-, demografiese-, landbou-, wetlike-, statistiese-, stem- en burgerskapinligting (Boon, 1992a:232).

Daar word in hoofstuk 4 aangetoon hoe hierdie soorte inligting van belang kan wees vir die gehoorgestremde. Inligting kom in verskillende vorme voor soos in die onderstaande aangetoon sal word.

3.3.3 VORME WAARIN INLIGTING KAN VOORKOM

Inligting kan in verskillende fisiese vorme voorkom, naamlik boeke, tydskrifte, artikels, leërs en rekenaars. In hierdie fisiese vorme van inligting word 'n stelling of mededeling gemaak en word daar met ander woorde, na die *skepper* of *effek* verwys wat die inligting op die leser het alhoewel die ontvanger nog steeds die inligting moet *interpreteer* dws. lees en verstaan (Farradane, 1979:13).

Die gehoorgestremde moet bewus wees van die feit dat inligting in verskillende vorme voorkom, dat dit 'n belangrike rol in die samelewing speel en moet so 'n persoon leer hoe om inligting sinvol te interpreteer en toe te pas.

3.3.4 INLIGTING EN INLIGTINGSBEHOEFTE IN DIE SAMELEWING

'n Inligtingsamelewing bestaan uit verskillende tipes persone met/sonder gebreke en ander rasse, kommunikasie en ervaring. Alle persone benodig dus inligting op intellektuele, ekonomiese, sosiale, finansiële, politiese en kulturele gebiede (Freebody & Welch, 1993:11).

Enige gemeenskap het sekere inligtingsbehoefte wat ooreenstem met oorlewingsbehoefte, soos wat die navorsing van Bekker en Lategan (in September, 1993:13) aangedui het, naamlik behuising, vervoer, opvoedingsdienste, gemeenskapsdienste, gesondheids - en maatskaplike dienste en arbeidsmark. Daar word in die inligtingsamelewing toenemend met inligting oor inligting gewerk. Dit maak inligtinggeletterdheid van soveel meer belang veral as mens kyk hoe die lewenstempo versnel het en hoedat toenemende eise gestel word aan die arbeidsvlak/mark en tegnologie (Debons *et al.*, 1988:1).

Alle mense toon op een of ander stadium behoefte na "...information, recreation, enculturation and self-actualization" (Fouché, 1982:41) en tipeer Martin (1988:40) 'n inligtingssamelewing as "...a society which is characterized by the use of theoretical knowledge, scientific decision-making and problem-solving, dependence on accurate and reliable information, and the existence of a well-developed infrastructure for the production, distribution, retrieval and use of information".

Om doeltreffend in 'n inligtingssamelewing te kan funksioneer, is dit egter nodig om inligtingsvaardighede te ontwikkel ten einde inligting te kan ontsluit. Foster (1993:344-345) meld dat inligtinggeletterdheid dikwels gekoppel word aan dit wat 'n persoon in staat is om te kan doen "...must be able to recognize when information is needed and have the ability to to locate, evaluate, and use effectively the needed information. Ultimately, information-literate people are those who have learned how to learn. They know how to learn because they know how knowledge is organized, how to find information, and how to use information in a way that other can learn from them".

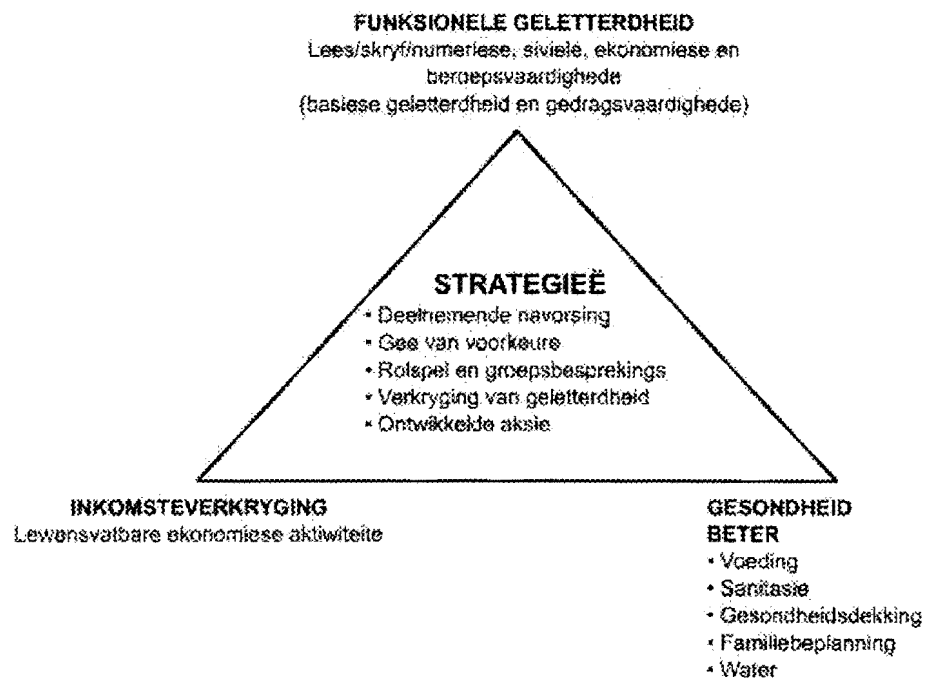
Dit blyk dus dat 'n persoon doelbewus dit ten doel moet hê om die inligting wat verwerf word, toe te pas. Daar bestaan 'n doelbewuste verband tussen inligting en geletterdheid.

3.3.5 DIE VERBAND TUSSEN INLIGTING EN GELETTERDHEID

Geletterdheid word dikwels geassosieer met lees. Lees is egter *een* van die aspekte wat bydra tot inligtinggeletterdheid wat veral vir die gehoorgestremde van belang is, aangesien hulle dikwels probleme ondervind om te lees soos in hoofstuk 4 breedvoerig aangetoon gaan word.

Geletterdheid word benewens die assosiasie met lees, verbind tot die vaardighede van lees, skryf, luister, praat sowel as die denkproses soos onderskryf word deur Teale & Sulzby (in Cooper, 1993:6) en Wells (in Cooper 1993:6) "...to have the disposition to engage appropriately with texts of different types in order to empower action, feeling, and thinking in the context of purposeful social activity".

Olson, Hildyard & Torrance (1985:14) onderskryf ook die waarde van geletterdheid as volg "...literacy is important for what it permits people to do- to achieve their goals or to bring new goals into view". Hierdie vaardighede ontwikkel nie afsonderlik nie maar wel gelyktydig en kan dit verskil van persoon tot persoon afhange van fisiese ontwikkeling; kognitiewe vermoëns en belemmerende faktore soos in die geval van die gehoorgestremde persoon waar die persoon met 'n gehoorverlies bepaalde beperkende faktore toon. Geletterdheid word dikwels gesien as 'n voorvereiste vir funksionele geletterdheid soos aangetoon in figuur 3.1.

Figuur 3.1:Funksionele geletterdheid (verwerk uit Wagner en Puchner, 1991:120).

Figuur 3.1 dui aan dat funksionele geletterdheid verbind word met lees, skryf en numeriese vaardighede asook siviele, ekonomiese en beroepsvaardighede. Hierdie vaardighede lei tot goeie inkomsteverdienste asook goeie gesondheid. Die figuur dui aan dat daar bepaalde strategieë

behoort gevolg te word ten einde funksionele geletterdheid te bereik soos navorsing, ontwikkeling en dies meer. Daar gaan in hoofstuk 5 meer aandag aan hierdie aspek gewy word.

Lees bring dus mee dat daar 'n verbintenis of konnotasie tussen die leser en skrywer bestaan terwyl inligtinggeletterdheid impliseer dat inligting versamel en geprosesseer en begryp moet word ten einde sekere afleidings te maak en doelwitte te bereik. Sodra mens lees, vind daar 'n interaksie plaas tussen die leser (horende persoon) en die teks. Die leser is in staat daartoe om met die omgewing te identifiseer maar die gehoorgestremde in teenstelling met die horende ondervind dit egter baie moeilik vanweë verskeie faktore soos taalbeperking, moeilikheidsgraad van woordontleding, assimilasië, begrip en interpretasië. Hierdie faktore word breedvoeriger bespreek in hoofstuk 4.

Die kommunikasie- sowel as die leesaspek is 'n komplekse proses en is dit ook afhanklik van die ontsyferingsproses "...higher order cognitive, metacognitive, and linguistic skills, such as interferencing, syntax, and semantics, as well as lower order decoding skills and letter and word recognition" (King & Quigley, 1985 :xi-xii). Hierdie prosesse is van toepassing op beide die horendes sowel as die gehoorgestremdes.

Geletterdheid behels dus veel meer as net die herkenning van simbole, ontleding en assimilasië. Dit gaan *gepaard met* houdings, verwagtinge, gedragspatrone sowel as met spesifieke vaardighede wat verband hou met die gesproke taal. Geletterdheid is 'n proses; dit skep 'n magsgevoel; bevorder die kwaliteit van lewe en denke; is 'n interaksie en kommunikasieproses wat lei tot beter produktiwiteit en voorspoed.

Wanneer 'n persoon se vlak van geletterdheid baie laag of swak is, word so 'n persoon die geleentheid ontnem om as 'n "...totale mens" te ontwikkel en verhoed om deel te neem aan 'n suksesvolle inligtingsamelewing soos Christie (1990:3) dit gestel het "...in the workforce and to engage fully in democratic processes".

Burchinal (in:Behrens, 1992:3) was een van die eerstes wat die konvensionele siening van geletterdheid by inligtinggeletterdheid ingesluit het "...regardless of how successful we have been with conventional literacy, we need to look ahead to achieving a new kind of national literacy-information literacy. To be information literate requires a new set of skills. These include how to efficiently and effectively locate and use information needed for problem-solving

and decision-making. Such skills have wide applicability for occupational as well as personal activities". Hierdie outeur onderskryf dus 'n stel vaardighede wat nodig is alvorens mens werklik as inligtinggeletterde persoon in staat sal kan wees om te funksioneer; probleme op te los en besluite te neem.

Vroeër was 'n mening gehuldig dat geletterdheid in die *eerste vier jaar* op laerskool vasgestel of ontwikkel kan word maar dit kan egter nie as *norm* aangeneem word nie aangesien skole: kinders; onderrigmetodes sowel as lande van mekaar kan verskil (Fouché, 1982:43). Dit is ook baie moeilik om die vlak van inligtinggeletterdheid te bepaal of vas te stel aangesien dit van mens tot mens verskil "...it is either present or absent in a person" (Fouché, 1982:42).

Soos wat 'n persoon deur die verskillende vlakke van geletterdheid beweeg, toon 'n persoon verskillende behoeftes na inligting byvoorbeeld vir ontspanning, studie of blote inligting. 'n Persoon moet individueel op *elke vlak* hanteer word na gelang van behoefte en omstandigheid, solank 'n persoon wel progressief beweeg totdat die vlak van inligtinggeletterdheid bereik word, dit wil sê, in staat is om inligting te verwerf, te gebruik en toe te pas.

3.3.6 'N ONGELETERDE PERSOON

'n Persoon met swak geletterdheidsvermoëns word beskou as 'n ongeletterde persoon met sekere bepaalde eienskappe daaraan gekoppel.

'n Gehoorgestremde persoon word dikwels beskou as 'n ongeletterde persoon vanweë bepaalde beperkinge. Mamomba (1990:12) lig sekere verbandhoudende eienskappe uit en tipeer 'n ongeletterde persoon as iemand wat:

- bang is om *kanse te neem* en om in die verleentheid gestel te word;
- *staatmaak op* herhalings, aanwysings en aanmoediging;
- stadiger as ander mag *reageer*;
- oor 'n *verdedigingsmeganisme* mag beskik wat moeilik is om af te breek;
- dit makliker vind om inligting deur *ander kanale* eerder as lees te bekom;
- waarskynlik uit òf 'n *verarmde of ongestimuleerde familie* kom waar baie
- dinge verbeur is en waar sekere voorregte ook ontnem is;

- oor die vermoë mag beskik om wel te kan leer maar *nie geleer* is hoe om dit toe te pas nie en probleme mag ondervind om leerinhoud te bekom, te konsentreer en toe te pas.

Die persepsie bestaan dus dat 'n ongeletterde persoon geneig is om nie na die geskrewe woord te kyk as 'n bron van inligting nie. Alle persone benodig leesvaardighede ten einde te begryp wat 'n teks se inhoud en betekenis is.

3.4 DIE INLIGTINGGELETERDE PERSOON

3.4.1 AGTERGROND

Na aanleiding van die begripsverheldering rakende aspekte van *inligting, geletterdheid en lees* kan die aspek van inligtinggeletterdheid in breë verband omskryf word alvorens aandag gegee gaan word aan die implikasies wat dit vir die gehoorgestremde inhou.

Swak kommunikasie; leesvermoëns en kognisie; emosionele en sielkundige verskille speel 'n beduidende rol by geletterdheid sowel as inligtinggeletterdheid in die geval van gehoorgestremdes. Hierdie faktore bring mee dat so 'n persoon se vermoëns om ten volle inligtinggeletterd te raak belemmer word aangesien dit die ontwikkelingsproses vertraag.

3.4.2 EIENSKAPPE VAN DIE INLIGTINGSGELETERDE PERSOON

3.4.2.1 Waardes en houdings

'n Inligtingsgeletterde persoon is iemand wat weet dat mens *inligting* benodig en wat in staat is om die probleem te *definieër*; die regte vrae te *vra* rakende die probleem; sodanige inligting te kan *identifiseer* om die probleem op te los en/of die vrae te *beantwoord*; die inligting te kan *vind*, te *evalueer*, *organiseer* en te *sintetiseer* ten einde 'n *oplossing of antwoord* te vind.

Hierdie vermoëns skep dan ook die grondige basis vir verdere leeromgewing. So 'n persoon benodig dus 'n stel van vaardighede "...These include how to locate and use information needed for problem-solving and decision-making efficiently and effectively" (Behrens, 1992:82). Die gehoorgestremde persoon ondervind egter probleme in die verkryging van hierdie vaardighede.

3.4.2.2 Inligtingsvaardighede

3.4.2.2.1 Agtergrond

Inligtingsvaardighede verwys na die vermoë om inligting vanuit 'n sekere of bepaalde bron te verkry hetsy uit 'n boek, van 'n persoon of rekenaar. Dit is dus die "...location, retrieval, selection, organization, evaluation and communication of information (Brake, 1980:1).

3.4.2.2.2 Kenmerke van inligtingsvaardighede

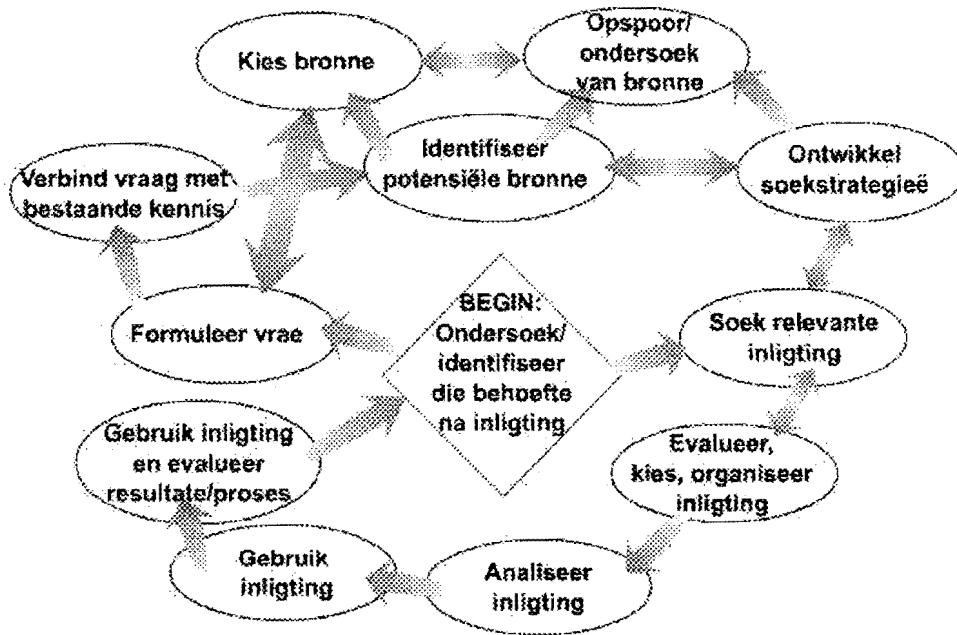
Volgens van der Walt (1992:39) is daar ses vaardighede waaraan voldoen moet word ten einde inligting suksesvol te benut, ontsluit en toe te pas:

- Is 'n persoon in staat om sy *inligtingsbehoefes te formuleer* ten einde dit sinvol te kan navors?
- Kan die persoon die inligting *opspoor*?
- Die inligting *valueer* ten einde te bepaal of dit die regte inligting is wat benodig word?
- Die inligting *organiseer* in bepaalde vorm om daarmee te kan werk?
- Die inligting *kognitief verwerk* sodat dit sinvol geïnterpreteer kan word?
- Nadat die inligting begryp is, in staat is om dit te *kommunikeer* aan ander persone?

Eissenberg & Berkovitz (1990:5) verdeel weer die ses vaardighede deur middel van ander konsepte naamlik:

- inligtingsbehoefte wat gedefinieer word.;
- die soektogstrategieë wat gevolg word;
- opsporing en toegang tot inligting;
- gebruik van die inligting;
- die organisering daarvan en
- die evaluasie daarvan.

In figuur 3.2 kan die proses van navorsing gesien word vanaf hoe 'n persoon moet besluit of hy/sy wel inligting benodig.

Figuur 3.2: Die denkproses (verwerk uit California Media and Library Educators Association (CMLEA), 1994:5).

Figuur 3.2 dui die presiese stappe aan waar 'n persoon in staat moet wees om te besluit watter inligting belangrik is, wat sal van waarde wees, hy/sy moet besluit waar om te begin en besluite te neem oor die bronne wat geraadpleeg moet word, en ook hoe om dit aan te wend. Eerstens moet die navorser/gebruiker besluit wat hy/sy wil weet, waaruit bestaande kennis bestaan en dies meer.

3.4.2.2.3 *Kriteria waaraan vaardighede moet voldoen*

'n Persoon moet dus aan die inligtingsbehoefte gestalte gee en die inligting benut, afhangende van die vorm waarin dit voorkom. Dit is dus nodig om die behoefte te verstaan, asook om te weet watter inligting is nodig om aan die behoefte te voldoen.

Rakende die soektogstrategieë is dit nodig om te weet welke metodes gevolg moet word om aan die behoefte te voldoen. Daar is nie 'n spesifieke *korrekte* metode of spesifieke korrekte inligting nie. Die vraag moet afgeva word "*kan ek inligting oor hierdie onderwerp vind? Wat is die beste strategieë beskikbaar om hierdie inligting op te spoor?*" (Eisenberg & Berkovitz, 1990:6).

Die soektogstrategieë is dus nou verbonde met die navorser/student/persoon se vermoë om die ontsluitingsmateriale effektief te benader, te ontsluit, toe te pas en aan te wend. So 'n persoon

moet dus ook weet hoe om byvoorbeeld die rekenaarkatalogus te gebruik. So 'n persoon moet ook in die evalueringsproses aandag gee aan die bruikbaarheid en kwaliteit *en* kritiese denke toepas rakende keuring, logika, organisasie, verbintenis en organisering van inligting. Die resultaat wat bereik sal word, is dat inligting effektief gebruik word ten einde bepaalde doelstellings te bereik. Soos wat kennis vermeerder word, word kreatiwiteit ook aangemoedig.

Elke individu, hetsy horend of gehoorgestremd, toon eiesoortige karaktereenskappe: waardeopvattinge en perspektief en beweeg binne 'n spesifieke omgewing wat meebring dat dinge verskillend ervaar en beleef mag word wat 'n impak kan toon op funksionering binne 'n bepaalde situasie. Die horende individu benodig ook sekere vaardighede om inligting te verwerk, benut en toe te pas maar die gehoorgestremde vind dit egter moeiliker en benodig so 'n persoon spesifieke aangeleerde vaardighede ten einde inligting suksesvol te benut.

In tabel 3.1 word aangedui welke kognitiewe vaardighede vereis word tydens die inligtingsproses waardeur 'n persoon beweeg.

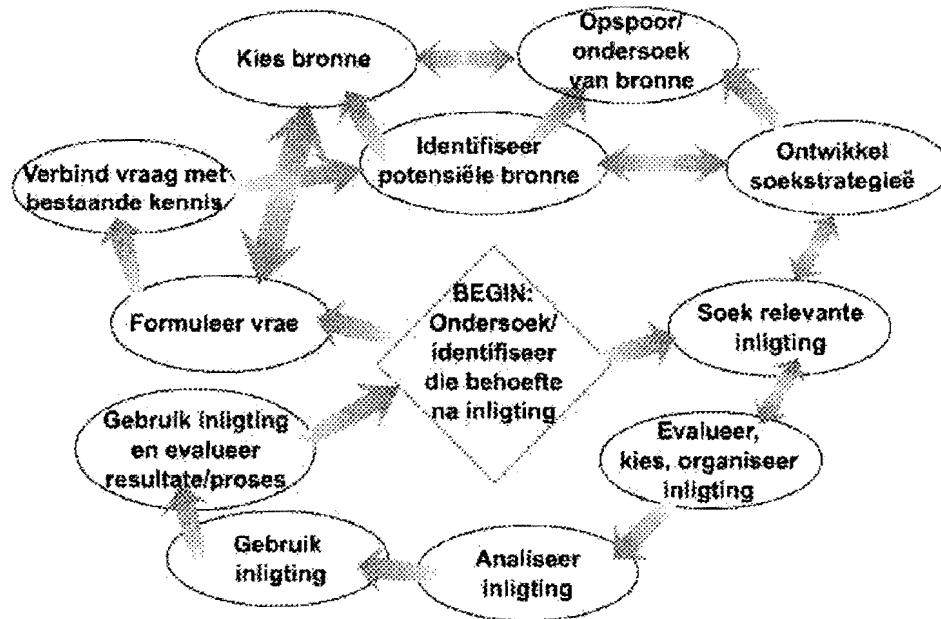
PROSES	KOGNITIEWE VLAK
Identifiseer inligtingsbehoefte	Kennis
Verduidelik die verhouding tussen inligtingsbronne en benadering om oplossing te probeer vind	Begrip
Kies geskikte inligting vanuit verskeidenheid van opsies	Toepassing
Ondersoek elemente en analiseer die houdings tussen die inligtingsbronne	Analiseer
Herstruktureer en kommunikeer die inligting	Sintesis
Oordeel oor inligting in verhouding tot spesifieke inligtingsbehoefte	Evaluasie

Tabel 3.1: Prosesse en kognitiewe vlakke (Eissenberg & Berkovitz, 1990:12).

Tabel 3.1 dui aan dat elke proses gekoppel is aan 'n kognitiewe vlak soos duidelik opgemerk kan word ten einde aan die bepaalde inligtingsbehoefte te voldoen. Daar moet egter beklemtoon word dat bogenoemde stappe nie noodwendig in daardie bepaalde volgorde sal verloop nie. Dit

hang af van 'n bepaalde situasie wat vanweë 'n bepaalde behoefte ontstaan en dit hang ook af van die student of persoon wat die probleem ondersoek- nie almal volg dieselfde metodes nie (Eissenberg & Berkovitz, 1990:13). Die kognitiewe aspekte is egter belangrik en sluit in die aspekte van kennis, begrip, toepassing, analise, sintesis en sluit af met evaluasie.

Ten einde navorsing te doen, moet sekere stappe van navorsingsprosesse gevolg word soos aangetoon in figuur 3.3.

Figuur 3.3: Stappe in die navorsingsproses (verwerk uit California Media and Library Educators Association, 1994:6) (CMLEA).

Soos reeds voorheen genoem moet die navorser/persoon of student eers die inligtingsbehoefte identifiseer alvorens die inligtingstrategieë gevolg kan word, soos die soek van inligting, opsporing, toepassing, aanwending en evaluasieproses daarvan.

Deur die aanleer van sekere vaardighede en toepassing van inligtingsopvoedingsprogramme sal die gehoorgestremde daarin kan slaag om die massa inligting wat bestaan, te ontsluit.

3.4.2.2.4 Samevatting

Na aanleiding van bogenoemde aspekte, kan die volgende afleidings nou gemaak word. Inligting vorm 'n integrale deel van menswees waarsonder geen persoon, gemeenskap, industrieë kan funksioneer nie. Die mens bekom inligting deur die geskrewe woord sowel as deur ander bronne soos die televisie, mondelinge oordrag, persoonlike ervaring en dies meer.

Inligting in sy breë geheel, omsluit talle aspekte waaraan egter talle voordele sowel as probleme verbonde is. Inligting is 'n fisiese bewys dat daar data is aangaande dit wat die mens op kognitiewe vlak waargeneem het. Die mens raak bewus van die gebeure om hom/haar, al word dit nie heeltemal begryp nie. Wanneer 'n mens data vir 'n spesifieke doel aanwend of gebruik, word dit as inligting beskou want dit klaar onsekerheid, kennis en/of leemtes op.

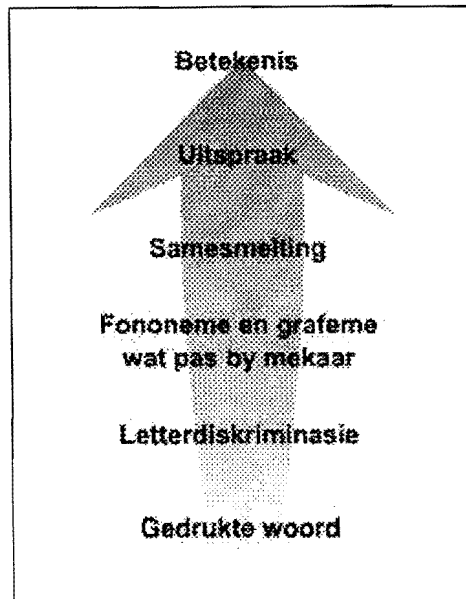
Benewens die aspek van data, word kennis en inligting ook verbind met inligtinggeletterdheid en speel dit 'n groot rol by inligtingsopvoeding- en programme. Hierdie aspekte is veral van belang wanneer dit ter sprake kom by die gehoorgestremde se swak vlak van inligtinggeletterdheid. Hierdie aspek word in die volgende hoofstukke uitgelig. Gehoorgestremdes moet bewus gemaak word van verskillende soorte inligting wat beskikbaar is asook van die impak of effek en waarde daarvan op persone soos hulle.

In Suid-Afrika is daar talle leemtes op die gebied van inligtinggeletterdheid, nie net as gevolg van omstandighede/verskillend bevolkingsgroepe nie, maar daar is 'n besliste verband tussen ongeletterdheid, armoede en onderontwikkeling. Soos wat ontwikkeling plaasvind, ontstaan daar weer inligting wat weer op sy beurt lei na verdere ontwikkeling.

3.4.2.3 Kennis

Kennis is die geheelbeeld van beelde van wat in die mens se siel "gevestig" is (Debons *et al.*, 1988:9). Kennis is volgens HAT (1994:512) "...iemand wat weet; die geheel van wat iemand weet". Kennis wat verwerf word, kan verkry word weens 'n *gebeurtenis* wat plaasvind, deur *simbole/tekens, getalle/prente* verteenwoordig wat gebruik word om te begryp wat gelees word, te analiseer, verwerk, verwerp of aanvaar word. Hierdie data kan enkel- of meervoudig wees. Dit is dus 'n fisiese verteenwoordiging (rekords en dies meer) wat kennis meebring wat saamval

met waardes, wysheid en insig. Hierdie aspek van verhouding tussen inligting en ontwikkeling kan bestudeer word deur te kyk na figuur 3.4.

Figuur 3.4: Inligting en ontwikkeling. (verwerk uit Boon, 1992c:65).

Soos gesien kan word in figuur 3.4, bespreek Boon (1992c:65) die proses vanaf data wat gesoek word deur middel van

- data wat gesoek word deur middel van organisering tot
- inligting waar die prosesse geanaliseer en beoordeel word wat lei tot
- kennis en aksie gemanifesteer in opvoedin, besluitneming, ontwikkeling en innovasie.

Kennis wat verwerf word is egter nie noodwendig korrek of verkeerd nie. Dit is afhanklik van die ontvanger se interpretasievermoëns, individuele vermoëns en intellek. 'n Mens word aanvanklik bewus van gebeure deur die sintuie (hoor, sien). Dan word dit verwerk, geanaliseer, gestoor in die geheue of dit vind die pad in rekord (boeke, tydskrifte, artikels, verslae, referate, audio-visuele materiaal en dies meer). Sodra dit in regte perspektief geplaas word, is dit kennis wat deel vorm van die mens se denkvermoë, geheue en die vermoë om te kyk na die wêreld wat die mens omring.

Kennis is 'n breër konsep as inligting. Sodra dele van inligting saamgevoeg word tot 'n geheel, en lei tot begrip, is dit kennis. Wanneer waardebepalings, kriteria toegepas word, gaan saam met kennis ook wysheid gepaard. Die gemeenskap se sienings, standpunte of waardes speel 'n groot rol en deur nodige kennisverkryging kan die lewe met al sy fasette en probleme beter hanteer word. Om egter tot kennisbesef te kom, is dit nodig om inligtingsbronne doeltreffend te benut, te ontsluit en toe te pas. Daar word later aangetoon dat die kennissisteem, sekere kognitiewe vaardighede vereis. Hier word veral verwys na byvoorbeeld inligtingsisteme van skole, biblioteke, universiteite en inligtingsdienste rakende die effektiwiteit, doelstelling, ontsluitingsmeganismes daarvan. Inligting moet dus toeganklik wees vir almal ten einde te lei tot kennisverkryging.

3.4.2.4 Samevatting

Inligtinggeletterdheid word derhalwe gesien as die vaardigheid van studente om inligting en inligtingstegnologie effektief aan te wend, te kies en te gebruik om nuwe kennis te skep en insigte te verkry. Dit kan gedoen word op die volgende maniere:

- Rekenaargebaseerde dienste te gebruik om relevante inligting te soek in 'n wye konteksveld vir doel-georiënteerde take
- Vaardigheid om inligting te herwin deur die gebruik van verskeidenheid van media
- Vaardigheid om inligting te dekodeer in verskeidenheid van vorms soos geskrewe, statisties en grafies
- Inligting krities te evalueer en gebruik te maak van sisteem-denke om die verskillende kennisvelde se interverwantskap te ondersoek
- Om deur middel van rekenaargebaseerde dienste gebruik te maak om inligting te analiseer, skryf, inligting aan te bied en te kommunikeer ten einde om kennis en insig te verkry
- Inligtingstegnologie aan te wend om netwerke van medewerkers te skep en te gebruik in die navolging van kennis en deel van inligting ([URL:http://www.ispo.ccc.be/infosoc/educ/learn](http://www.ispo.ccc.be/infosoc/educ/learn)).

3.5 FAKTORE WAT INLIGTINGGELETTERDHEID BEÏNVLOED

Daar is bepaalde faktore by die horende persoon wat inligtinggeletterdheid beïnvloed. Wanneer hierdie faktore by gehoorgestremdes te kort skiet, kan dit verhoed dat so 'n persoon inligtinggeletterd kan raak. Dit is belangrik om dit te bespreek omrede dit 'n inpak het op die inligtinggeletterdheid van die gehoorgestremde persoon.

3.5.1 PERSOONLIKHEIDSKONSEPTFAKTORE

Persoonlikheidsfaktore behels karaktereenskappe, gewoontes, intelligensie-neigings, self-konsep, waardes, houdings, besluite en doelwitte vir die toekoms (Louw, 1991:17).

Persoonlike ontwikkeling behels die totaliteit van 'n persoon se ontwikkeling wat al die aspekte omsluit soos kognisie; waardes; houdinge; gewoontes; emosies; vooroordele en doelwitte. Hierdie faktore bepaal hoe 'n persoon gaan ontwikkel en baan dit die weg tot 'n persoon se ontvanklikheid vir inligtinggeletterdheid en sodanige groeiproses.

Ander aspekte van persoonlike ontwikkeling behels motivering, belangstelling, agtergrond en opleiding wat 'n persoon gaan beïnvloed ten einde inligting beter in al die fasette te verwerk, dit doeltreffend te ontsluit en toe te pas (Louw, 1991:13). Vaardighede wat saamhang met die persoonlikheidsfaktore, behels die kognitiewe en intellektuele vaardighede.

3.5.1 KOGNITIEWE EN INTELLEKTUELE VAARDIGHEDE

Hier word verwys na 'n persoon se intellektuele vermoëns wat hom/haar in staat stel om te kommunikeer, probleme op te los, akademiese vordering te maak en om te leer. Dit word gekoppel aan 'n persoon se ervaring; agtergrondsveld, en verwysingsraamwerk - dit wil sê, die vermoëns om uit ondervinding te leer en dit toe te pas. Kognitiewe aspekte bestaan uit begripsvermoëns, geheue, sensoriese en perseptuele waarneming, emosionele aspekte, die taalontwikkeling en die vlak van intelligensie soos deur Louw (1991:19) bespreek is.

Begrripsvermoë verwys na die denkproses en is dit 'n strategiese proses. Dit verwys ook na die rede hoekom 'n persoon lees- dit wil sê vir ontspanning of vir inligting. Rosenshine (in Cooper, 1993:5) meen egter dat dit feitlik *onmoontlik* is om begripsvaardighede uit te lig en dat dit uiters

moeilik is om dit vir leerlinge aan te leer. Die gehoorgestremde persoon ervaar dikwels probleme op hierdie gebied veral vanweë fisiese probleme; intellektuele en kognitiewe probleme soos later aangetoon sal word soos breedvoeriger in hoofstuk 4 aangetoon word.

Verwysingsraamwerke wat in die geheue voorkom, is konsepte, begrippe, inligting en idees; vertolkingsdiepte en reseptiwiteit wat beteken dat indien 'n persoon *reeds* met 'n betrokke situasie in aanraking gekom het, dit makliker is om dit beter te verstaan, in teenstelling met die persoon wat dit nog nie beleef het nie (Coetzee, 1977:51).

Sensoriese waarneming verwys na die vermoë om met ander mense te kommunikeer en om inligting te prosesseer. Indien 'n persoon oor swak sensoriese waarneming beskik, kan dit die prosessering van inligting vertraag. Dit is veral van toepassing op die tegnologie wat dikwels nie die menslike aspek in berekening bring nie, soos in die geval van rekenaars met verwysing na die fisiese toegang sowel as die ontwerp van inligtingstoegang (Frost, 1987:4).

Persepsie is 'n kognitiewe proses wat inligting verskaf vanaf die oomblik wat 'n persoon dinge voel, waarneem en 'n bepaalde gedagte of mening vorm teenoor sintuiglike vermoëns van praat, hoor en sien wat ingespan word om inligting waar te neem. In die geval van horendes, is sulke persone in staat om al hul sintuie in te span, terwyl die gehoorgestremde nie daartoe in staat is nie, weens bepaalde beperkinge soos vlak van gehoorgestremdheid, met of sonder addisionele probleme of gebreke daaraan gekoppel, soos later breedvoerig in hoofstuk 4 bespreek gaan word (Frost, 1987:10).

Op emosionele gebied kan 'n persoon talle negatiewe ervarings beleef soos verwerping en die onvermoë om veral abstrakte dinge te begryp soos byvoorbeeld die dood, verlies en simpatie. Dit is aspekte wat deur die horendes as logies en instinktief ervaar word. Abstrakte begrippe word deur taalvaardigheid en inligtinggeletterdheid na die bewussyn gebring waar mens dit kan verwerk, begryp en eie kan maak.

Taalontwikkeling omsluit die aspekte van kommunikasie, taal en spraak. Kommunikasie, behels die wissel en oordra van inligting. Spraak is die manier van praat, waardeur woorde oorgedra word. Taal is die stel reëls waardeur spraak gemanifesteer word. Al hierdie aspekte is komplekse prosesse wat afhanklik is van 'n ontsyferingsproses rakende die "...higher order cognitive, metacognitive, and linguistic skills, such as interfering, syntax, and semantics, as

well as lower order decoding skills and letter and word recognition” (King & Quigley, 1985:xi-xii). Taalontwikkeling bestaan uit:

- taalverwerwingsaspek (King & Quigley, 1985:xiii) wat verwys na die metode waardeur taal verkry word;
- ontsyferings- en begripsproses (Ewoldt, 1990:85) waardeur woorde ontleed word;
- ontleding en woordherkenningsproses rakende die vaardigheid van spoedlees, vlotheid en die vermoë om woorde vlugtig te kan lees (die term *dekodering* word ook gebruik wat die gebruik van ontleding behels van grafiese simbole, naamlik konteks, fonetiek en strukturele analise) (Cooper, 1993:15);
- teksanalise waardeur hoofidees en ondergeskikte idees met mekaar in verbinding gebring kan word;
- teksevaluasie waardeur die styl, die helderheid en samehang van die teks begryp en waardeur kan word. Cooper (1993:14) verwys na die tekstruktuur as *narrative* wat die storie (stories of nouvelles) vertel en na die *expository* wat weer inligting en feite verskaf soos in handboeke);
- integrering van inligting en verskeie bronne ten einde vas te stel of dit begryp word;
- opsomming waardeur die leser in staat gestel word om 'n realistiese weergawe van die leesstuk te gee. Cooper (1993:13) benadruk die feit dat die leser moet in staat wees om dit wat hy lees, te kan *verbind* met die ondervindinge en ervaringe wat opgedoen is “...the meaning that the reader constructs or assigns does not come from the printed page; it comes from the reader’s own experiences that are triggered or activated by the ideas the author presents”;
- sistematisering om te sien of leser byvoorbeeld diagramme noukeurig kan aanteken; begripsvermoë ten einde te verstaan wat deur die teks bedoel word, hetsy direk of onderliggend; die teks te analiseer en te bepaal of die woordeskat voldoende is en in logiese en kronologiese volgorde verstaan kan word (Human Sciences Research Council, 1989:55 en Cooper, 1993:12-14);
- gesindheid wat reg moet wees ten einde die belangstelling aan te wakker om te *wil* lees (Coetzee, 1977:8);
- kind se ontwikkeling deur sy groeijare, soos die ouderdom, geslag, beroep, vlak van lees (Coetzee, 1977:43);

- skematiese vaardigheid wat verband hou met die kennis- en begripsontwikkeling wat deur die jare opgebou is. Cooper (1993:10) verwys daarna as die “schemata”, die strukture wat “...represent the generic concepts stored in our memory “(Rumelhart in Cooper, 1993:10-11);
- geïmpliseerde inligting waardeur die leser se agtergrond so ‘n persoon in staat kan stel om dinge beter te kan begryp en verwerk eerder as *direkte inligting* wat oorgedra word (Cooper, 1993:10);

Intelligensie is ‘n onderafdeling van kognisie. Dit word beskou as die individu se vermoë om die wêreld met sy probleme en fasette te begryp en word dit gekoppel aan die perseptuele, taal-en numeriese vermoëns. Daar moet melding gemaak word van die rol wat IK speel. Intelligensie verwys na die vermoë om probleme op te los terwyl IK gebruik word om ‘n persoon se vlak van intelligensie te meet. Die volwasse intelligensievlak word gewoonlik vasgestel op die ouderdom van sestien jaar (Louw, 1991:11-12).

Lees en geletterdheid speel ook ‘n rol in die kognitiewe verwerkingsvermoë van die mens en moet die krag van die geskrewe woord nie onderskat word nie wat ook verbind moet word met die taal- en skryfaspek. Die invloed van die omgewing waar ‘n persoon hom/haarself bevind, speel ook ‘n rol. Dit word gemanifesteer op sosiale, fisiese en insidentvlak.

3.5.3 OMGEWINGSINVLOEDE

Die sosiale invloed verwys na die sosialisering van die familie, groepe, skool gebeure, werk en groeps kultuur (Louw, 1991:17). ‘n Ander tipe impak is die sosiale omgewing wat mense en groepe betrek met wie ‘n persoon in aanraking kom (familie, vriende); kommunikasiemetodes (radio, televisie, lees) en observasiemetodes soos kultuur en kuns. Al hierdie faktore is belangrik aangesien dit direk of indirek inligting verskaf en bydra tot ‘n persoon se vlak van inligtinggeletterdheid en /of gebrek daaraan (Louw 1991:25).

Die taal en demografiese aspekte (ouderdom, onderwyspeil, beroep, woonplek, huwelikstaat en opvoedingsvlak) en visuele geletterdheid speel ‘n rol in die doeltreffende benutting van inligting want soos reeds aangetoon, verskil mense van mekaar.

Aspekte wat 'n invloed het op 'n mens se lewe is aspekte soos opvoeding, opleiding; huwelikstaat en beroep. Die horende persoon ervaar hierdie dinge sonder dat daar merkwaardige probleme mag voorkom in teenstelling met die gehoorgestremde persoon. Daar sal later aangetoon word in hoe 'n mate hierdie faktore wel 'n rol speel en so 'n persoon se vlak van inligtinggeletterdheid beïnvloed. Daar word veral probleme ondervind op taalgebied en is die gehoorgestremde persoon dikwels aangewese op eie moedertaal, hetsy gebaretaal en 'n tweede taal wat in *geskrewe vorm* gemanifesteer word. Die gehoorgestremde se tweede taal, is nie noodwendig 'n fisiese tweede taal soos Engels nie.

Sosiale ontwikkeling verwys dus na bepaalde interaksie met ander persone soos tussen moeder-en-kind; interpersoonlike kontak; gedragswyses; geslagsontwikkeling; morele ontwikkeling; homogene en heteroseksuele verhoudinge (Louw 1991:13). Waar daar swak sosiale verhoudinge en interaksie bestaan, kan dit bepaalde stremminge veroorsaak aangesien dit kan lei tot swak kognitiewe en intellektuele ontwikkeling omdat die stimulasie wat gewoonlik uitspruit uit gesonde sosiale verhoudinge, dan ontbreek.

Waar die horende persoon min of geen probleme op sosiale gebied kan ondervind nie, mag die gehoorgestremde persoon wel probleme ervaar. So 'n persoon benodig rolmodelle waarvolgens geleer kan word om op te tree in bepaalde lewenssituasies en is 'n gehoorgestremde persoon baie afhanklik van ander persone. In hoofstuk 4 word die verskillende rolmodelle wat 'n bepaalde invloed toon op die gehoorgestremde, deeglik bespreek. Hierdie inligting kom in verskillende vorme voor soos in die onderstaande aangetoon sal word.

Die fisiese omgewing behels die klimaat, populasiedigtheid en tegnologie (Louw 1991:17) waarin 'n persoon homself/haarself bevind. Die fisiese omgewing het 'n impak op die psigologiese funksionering van die mens wat ook 'n persoon se gedragswyses kan beïnvloed (Louw 1991:25) soos in die geval van gehoorgestremdes waar die fisiese tekortkoming bepaalde karaktereenskappe en gedragswyse tot gevolg het.

Bepaalde gebeurtenisse in mens se lewe kan die pad vorentoe heeltemal verander of beïnvloed (Louw 1991:29). Dit behels aspekte soos die ontmoeting van bepaalde persone, dit wat 'n persoon lees, 'n ongeluk wat plaasgevind het, dinge wat 'n persoon ervaar en dies meer. 'n Ander aspek wat ook 'n rol speel by inligtinggeletterdheid, is die fisiologiese invloed wat verwys na die

gene, volwassenheid, samestelling (constitution) soos senuweestels, die fisiek self en gesondheid (Louw 1991:17).

3.5.4 FISOLOGIESE INVLOEDE

Inligtinggeletterdheid moet gekoppel word aan die ontwikkeling van die mens wat onderhewig is aan talle onderliggende aspekte soos ontwikkeling, groei en ouderdom. Elke persoon groei en ontwikkel individueel, sommige vinniger as ander. Dit kan 'n besliste impak op die individu se vordering toon. Bepaalde omgewingsfaktore speel ook 'n rol (Louw, 1991:6) en kan negatiewe invloede verhoed dat 'n persoon inligtinggeletterd raak.

Louw (1991:10-14) dui spesifieke ontwikkelingsareas aan waaraan aandag geskenk word aangesien dit ook 'n rol gaan speel by die gehoorgestremde. Dit behels die fisiese groei en veranderinge in die struktuur en funksionering van die mens wat 'n bepaalde invloed het op die emosionele, geestelike, kulturele en godsdienstige aspekte. Hierdie fisiese aspek is veral van toepassing op die gehoorgestremde (Louw, 1991:10) aangesien dit 'n persoon se vermoë om inligtinggeletterd te kan raak, kan benadeel. Hier word verwys na die vlak en graad van gehoorgestremdheid; die ouderdom toe dit vasgestel is; die gebruik van addisionele hulpmiddels soos byvoorbeeld gehoorapparate en die persoon se vermoë om te kompenseer deur byvoorbeeld die gebruik of toepassing van spraaklees en -of gebaretaal om so 'n persoon te help om beter te kommunikeer.

Sommige gehoorgestremdes hoor swakker of beter as ander persone en beïnvloed dit ook die graad van inligtinggeletterdheid wat verwerf kan word. Dit is derhalwe nou nodig om vas te stel in watter mate biblioteke en inligtingsentra 'n rol kan speel om 'n persoon, veral die gehoorgestremde persoon se vlak van inligtinggeletterdheid te kan verhoog en word dit derhalwe nou bespreek.

3.6 ROL VAN BIBLIOTEKE EN INLIGTINGSENTRA TEN OPSIGTE VAN INLIGTINGGELETERDHEID

Hier word verwys na biblioteke, mediasentrums en inligtingsentra, privaat of openbaar wat die gebruiker kan help om inligtinggeletterd te raak. Dit word gedoen deur verskaffing van leesmateriaal, hetsy vir akademiese en/of ontspanningsdoeleindes. Inligtingsentra verskaf

bekwame en kundige leiding, en help gebruikers om die regte leesstof te bekom en is die meeste inligtingsentra vandag toegerus met gevorderde tegnologie en bronne (Position statement on information literacy: URL: <http://www.birchlane.davis.ca.us/library/infolit.htm>).

Inligtingsentra moet inligting nie misken nie want inligting het bruikbare waarde en kan dit meebring dat 'n persoon inligtinggeletterd kan raak. Die vloei van inligting word beperk of misken wanneer

- daar geweier word om inligting aan diegene te verskaf wat dit nodig;
- daar nagelaat word om potensiële gebruikers te adviseer van die bestaan en beskikbaarheid van inligting;
- inligting nie in verstaanbare of bruikbare formaat aangebied word nie;
- die beprysing van inligting en dienste sodanig is dat dit onbekostigbaar is;
- daar versuim word om inligting betyds te verskaf;
- daar onvoldoende dienste gelewer word of om eenvoudige stappe in te stel om inligting te bekom (Carpinter, 1991:14).

Inligting moet deur inligtingsentra verskaf en beskikbaar gestel word. Derhalwe is die ontsluitingsmeganisme van skole, biblioteke, universiteite en inligtingsdienste belangrik aangesien dit 'n persoon se vlak van inligtinggeletterdheid beïnvloed soos wat Stoffle (1998: URL: http://www.itrc.ucf.edu/webcamp/final_projects/barney/big6) dit beklemtoon wanneer hy klem lê daarop dat vrye toegang tot inligting belangrik is "...unconstrained access to information as a condition essential to every democratic society". Inligting moet en behoort vir almal toeganklik te wees. Sodoende sal die individu, hetsy horend of gehoorgestremd, die werklike waarde en voordele van inligtinggeletterdheid besef.

Die verspreiding van inligting moet sonder enige beperkinge kan geskied. Dit verskyn nie net in gedrukte vorm nie, maar ook in oudo-visuele vorm, op rekenaars en dies meer. Inligting moet betroubaar wees want mense is krities is oor dit wat verskaf word aangesien inligting menings, standpunte, oortuigings, waardes kan beïnvloed, verander of bevestig (MacBride, 1980:172).

Wanneer die biblioteek- en inligtingsdiens gebreke toon aan leesfasiliteite, toerusting, beskikbaarheid van leesmateriaal, sal dit geleentheid, leesbelangstelling en geletterdheidsvlak van persone beïnvloed. Ander faktore wat ook die vloei van inligting mag beperk is

biblioteekfasiliteite; ure wat hul oop is; beperkings wat gehef word op mense wat van die fasiliteite gebruik mag maak; uitleenbepalings; beskikbaarheid van terminale; gebruik van katalogusse en databasisse (die moeilikheidsgraad); die hoeveelheid inligting beskikbaar; die ontwerp van die biblioteek (die bereikbaarheid daarvan) en dies meer (Stoffle, 1987: URL:http://www.itrc.ucf.edu/webcamp/final_projects/barney/big6).

Inligtingsdienste en biblioteke vervul ook 'n sosiale funksie, gebruikers moet die sentrum as toeganklik sien, bereikbaar, as 'n omgewings-vriendelike plek, 'n plek waar hul behoeftes bevredig kan word of ignoreer word. (Stoffle, 1987: URL:http://www.itrc.ucf.edu/webcamp/final_projects/barney/big6).

Waar daar swak kommunikasiekanale is; swak of geen infrastrukture (dit wil sê korrekte en effektiewe bestuurstelsels), swak produksiestelsels; uitsluiting van groepe in die kommunikasiebestuur; swak begrip as dit kom by ontsluiting of begrip van inligting, dan kan dit die demokratisering van inligtingvloei beperk (Mcbride, 1980:168). Hier word gedink aan die ongeletterdes, semi-geletterdes, minderbevoorregtes of armer dele van die bevolking en gestremdes wat nie die nodige fasiliteite of toegang het tot inligting nie. Vir 'n inligtingsentrum of biblioteek om effektief te funksioneer, is dit dus nodig dat personeel wat die sentra beman, voldoende opgelei is en weet hoe en waar om inligting te bekom, dit te genereer sodat gebruikers daarby kan baat.

Hier word dus verwys na bekwame onderwysers, media-leiers, inligtingkundiges wat deur middel van beskikbare bronne, materiale en kundigheid inligting aan mense beskikbaar kan stel.

Inligtinggeletterdheid gaan die opvoedingstelsels van alle lande beïnvloed in die sin dat rekenaargebasseerde tegnieke al hoe meer in die klaskamers gebruik gaan word en indirek as 'n logiese gevolg van die algemene beskikbaarheid van inligtingsbronne en inligtingsstelsels. Daar word dus al hoe meer eise gestel aan opleiding en fasiliteite om meer inligtingsgeoriënteerd te raak (Breivik & Gee, 1989:25).

3.7 SAMEVATTING

Dit blyk dus duidelik dat daar talle faktore is wat inligtinggeletterdheid beïnvloed en dat die inligtingsentra 'n besliste rol speel. Daar is 'n besliste lyn wat opgemerk kan word vanaf die

proses wat data ontvang word, tot die stadium wat dit bruikbare inligting word, wat weer tot die kennisbesef en dan na aksie lei soos Boon (1992c: 64) dit duidelik uitwys. Op elke vlak kom daar sekere aspekte na vore vanaf die tydperk wat data ingesamel. Hier word verwys na die groepering, klassifisering en formatering van inligting.

Inligting wat na kennis lei impliseer die analisering en oordeel van data dit wil sê, inligting word geïnterpreteer, vergelykings word getref, dit word geëvalueer, gesintetiseer, daar word opsies en voor-en-nadele verskaf, alvorens tot aksie oorgegaan kan word. Die aksieproses verwys na die eindproduk; wanneer inligting aangewend word vir besluitneming, opvoeding; ontwikkeling en innovasie wat lei tot die insameling van nuwe data. Hierdie nuwe data beweeg dan weer ook deur dieselfde proses totdat daar 'n nuwe proses van ontwikkeling ontstaan. Vir enige mens om te ontwikkel, is dit baie belangrik- mens se self-waarde word verhoog; dit skep geleenthede vir keuses wat gemaak kan word en besluite wat geneem kan word en kan inligting meehelp om in die basiese lewensbehoefte te voorsien.

Ten einde die gehoorgestremde persoon intellektueel toe te rus om inligting effektief te gebruik, hetsy vir besluitneming, ontspanning, ontwikkeling en/of probleemoplossing is inligtingsopvoedingsprogramme noodsaaklik en word daar in die volgende gedeeltes aandag geskenk.

3.8 INLIGTINGSOPVOEDINGSPROGRAMME

Met inligtingsopvoeding word opvoeding vir volwassenheid geïmpliseer, wat 'n sekere ingesteldheid en vaardighede vereis ten opsigte van die aanskaf, gebruik en verspreiding van inligting. Die programme moet gerig moet wees op die primêre, sekondêre en tersiêre onderrigvlakke waar die kurrikulum ingestel moet wees op selfstandige studie met die einddoel om kinders en volwassenes te leer om inligting effektief te gebruik.

Inligting is 'n waardevolle hulpbron wat bydra tot die ontwikkeling en groei van die individu. Soos wat 'n persoon ouer word, word daar beweeg op 'n ander vlak met veranderde behoeftes en moet die inligtingsopvoedingsprogram daarby aangepas word. Inligtingsopvoedingsprogramme is dus gerig op bepaalde teikengroepe en moet dit nie net konsentreer op die horende gemeenskap nie, maar ook op ander groepe soos byvoorbeeld die gehoorgestremdes.

Aangesien inligting 'n hulpbron is vir alle samelewingsgroepe, moet die teikengroepe wat bereik moet word deur inligtingsopvoeding en programme, gerig wees op alle persone; skole; kolleges; universiteite en ook ondernemings (Boon, 1992c:12). Inligtingsopvoeding is ook deel van die algemene samelewingsopvoeding waar die biblioteek en inligtingsdienste 'n waardevolle rol behoort te speel.

3.8.1 DOEL VAN INLIGTINGSOPVOEDINGSPROGRAMME

Inligtingsopvoedingsprogramme is daarop gemik om die volgende aspekte te bevorder, soos aangetoon deur Marais (1992:75):

- Bevordering en begrip van inligting as 'n menslike verskynsel, die impak daarvan op die gemeenskap en die belangrikheid van effektiewe gebruik daarvan.
- Skepping van 'n bewustheid en die vermoë om te besef dat inligting waardevol in die alledaagse lewe is.
- Die daarstelling van vaardighede vir onafhanklike en effektiewe verkryging, hantering, bestuur en gebruik van inligting en die daarstelling van inligtingskultuur om as 'n suksesvolle mens in die samelewing te funksioneer.

Boon (1992b:8) maak weer die volgende stellings rakende die doel van inligtingsopvoedingsprogramme en sê dat die programme

- gerig moet wees op die inligtingsamelewing en op die toekoms
- die klem moet plaas op onafhanklike studie oftewel lewenslange leer
- dit deel moet uitmaak van alle opvoedingsprogramme
- moet kan aanpas by alle tipes omstandighede, geskik wees vir alle soorte mense
- dit trend moet hou met die veranderde tegnieke rakende alle aspekte van inligting
- dit gebaseer moet wees op inligtingswetenskap en opvoedkundige beginsels.

Inligtingopvoedingsprogramme het dit dus ten doel om die mens behulpsaam te wees in die verkryging, vaardighede en nodige houdings en gesindhede ten einde effektief in die inligtingsamelewing te funksioneer. Die aanbieders van inligtingsopvoedingsprogramme kan verskillende persone wees soos in die onderstaande bespreek gaan word.

3.8.2 AANBIEDERS VAN INLIGTINGSOPVOEDINGSPROGRAMME

Wanneer dit kom by die kwessie van aanbieders van opvoedingsprogramme kan gesê word die taak berus aanvanklik op skoolvlak by die media-onderwyser/skoolvoorligter in samewerking met die vakonderwysers. Op tersiêre vlak kan die akademiese inligtingsdienste asook akademiese departemente byvoorbeeld, die Inligtingkunde departement die verantwoordelikheid neem. Vir die publiek kan instansies soos die radio, televisie, gemeenskapsinligtingsentra programme individueel en gesamentlik ontwikkel en aanbied.

Wanneer daar na verspreiders van inligting verwys word, word bedoel persone wat inligting beskikbaar kan stel en wat as tussenganger kan optree tussen die gebruiker en inligting. Op skoolvlak, is dit onderwysers, medialeiers, ouers en familie. Op tersiêre vlak, is dit onder andere inligtingkundiges en op gemeenskapsvlak is dit gemeenskapsbiblioteke en besighede.

Rakende verantwoordelikheid van inligtingsopvoedingsprogramme, is onderwysers wat 'n *geletterdheidssamelewing* voorstaan en waardeer, in staat om 'n beter begrip vir kontekse, prosesse en produkte rakende leeraspekte te verskaf. Hulle dra daartoe by dat 'n kind se kennis kan vermeerder asook hul verbeelding kan geprikkel word "...enlarge a child's knowledge, experience, and imaginative (Truax 1992:403). Onderwysers verstaan immers hoe taal ontwikkel, faktore wat 'n rol speel in die ontwikkeling en kan onderwysers doeltreffend demonstreer wat lesers en skrywers doen, waaroor daar gekommunikeer word, en kan die proses van skryf/lees as metodes van kommunikasie aangemoedig en bevorder word (Truax, 1992:404).

Onderwysers kan inligtinggeletterdheid bevorder deur onder andere die volgende metodes aan te wend:

- vraelyste op te stel waardeur die behoeftes vasgestel kan word;
- kontak met ouers bewerkstellig;
- uitstallings bied om leesbelangstelling te prikkel;
- stories vir kinders voor te lees sowel as om dit aan hul beskikbaar te stel;
- plakkate maak wat die aandag trek en kinders se nuuskierigheid prikkel - veral as dit 'n treffende prent is met gepaste byskrif;
- 'n boekklub te stig;

- selfs 'n klein prys uit te loof vir die kind wat die meeste boeke gelees het;
- poog om kind se belangstelling te bepaal en daarvoor boeke te voorsien;
- die televisie as medium te gebruik om ook die leesbehoefte aan te wakker (Thomas & Loring, 1979).

Onderwysers kan dus die regte materiaal; lees- en leermetodes verskaf; geleentheid skep vir die kinders om toegang tot inligting te verkry; kinders leer om op geskrewe manier te kommunikeer en om uit die literatuur inligting te bekom en toe te pas afhangende van bepaalde behoeftes. Die skoolkurrikulum moet daarop ingestel wees om die ses inligtingsvaardighede toe te pas naamlik die:

- taak te definieer (wat is die probleem?);
  - soektoegstrategieë toe te pas (hoe vind ek dit?);
  - vas te stel wat beskikbaar is (wat het ek?);
  - te kies wat nuttig is (wat is belangrik?);
- te sintetiseer (hoe pas dit in en wie wil weet?) en te evalueer (wat nou? wat het ek geleer?) (Teaching information literacy, 1998: [URL:http://itrc.ucf.edu/webcamp/final_projects/barney/big6.html](http://itrc.ucf.edu/webcamp/final_projects/barney/big6.html))

3.8.3 INHOUD VAN INLIGTINGSOPVOEDINGSPROGRAMME

Dit is belangrik dat die inhoud van inligtingsopvoedingsprogramme sinvol en treffend moet wees ten einde die gebruiker op te voed oor die waarde van inligting. So 'n program moet ten doel hê om 'n persoon inligtingsbewus te maak van die bestaan, waarde en voorkoms van inligting en moet die program die gebruiker inlig rakende die inligtingsproblematiek, tegnieke, metodes en sisteme ten opsigte van bekom van inligting, organisering en verspreiding.

Inligtingsopvoedingsprogramme moet ook ten doel hê om inligtingsvaardighede te ontwikkel deur middel van ontwikkeling van kennis van bestaande inligtingsbronne, waarneming van inligting, kognitiewe waarneming en verwerking (analiserig, korrelerig, sintese), inligting aan te teken, te beoordeel; inligting funksioneel te maak byvoorbeeld relevante praktiese toepasing en oordeelkundige besluitneming en vaardighede om te leer om inligting te evalueer en te

beoordeel en laastens vaardighede te ontwikkel om inligtingsisteme en databasisse te kan benut (Marais in Boon, 1992b:9).

Inligtingsopvoedingsprogramme kan ook slegs suksesvol wees mits daar suksesvolle aanbieders is wat die inhoud sinvol en doelmatig aanwend. Inligtingsopvoedingsprogramme moet egter voldoen aan sekere vereistes.

3.8.4 BELANGRIKE VERANDERLIKES WAARAAN INLIGTINGSOPVOEDINGSPROGRAMME MOET VOLDOEN

Inligtingsopvoedingprogramme behoort 'n persoon mens bewus te maak van die belang van inligting, die aard en voorkoms daarvan. Programme moet aantoon hoe kontak met inligting bewerkstellig kan word en moet dit aantoon hoekom inligting belangrik is vir die mens. Dit vereis egter dat daar 'n bewussyn en kennis moet wees rakende die aspek van inligtingsproblematiek, tegnieke, metodes en sisteme oor hoe inligting verkry kan word, die organisering, verspreiding en toepassing daarvan.

Sekere vaardighede is nodig om inligtingsopvoedingsprogramme doeltreffend te kan benut, verstaan en toe te pas ten einde inligting te verwerk, te evalueer en te beoordeel (Marais in Boon, 1992b:9). Die doelwit van inligtingsopvoedingsprogram moet gerig wees op veral primêre, sekondêre en tersiêre onderrigvlakke. Die inligtingsopvoedingsprogramme moet verder gebaseer wees op inligtingkundige sowel as opvoedkundige beginsels.

Soos reeds aangedui in die studie is die teikengroep gerig op die volwasse gehoorgestremde persoon. Inligtingsopvoedingsprogramme is, soos reeds genoem, afhanklik van aanbieders wat bekwaam en doelgerig is met inagneming van interne en eksterne faktore wat dit beïnvloed. Alle persone is teikengroepe van skoolvlak tot kollege- en/of universiteite; mense van die algemene samelewing soos in biblioteke en inligtingsentrums, televisie, radio en dies meer.

Ook ondernemings waar inligting as hulpbron geïdentifiseer word, is 'n voorbeeld van teikengroepe waar programme toegepas kan word. Programme moet egter aanpas by spesifieke groepe, hul omstandighede, behoeftes en bepaalde probleme. Daar moet rekening gehou word met veranderde tegnieke om inligting te bekom, te verwerk en te gebruik. Dit gaan dus om inligtingsgebruik (Boon 1992b:8) en moet die klem gelê word op selfstandige studie.

Die kurrikulum moet ingestel wees op selfstandige studie met die eindresultaat om kinders en volwassenes te leer om inligting effektief te gebruik. Inligting is 'n waardevolle hulpbron wat bydra tot die ontwikkeling en groei van die individu/samelewing ongeag horende of gehoorgestremd (Position statement on information literacy. URL:<http://www.birchlane.davis.ca.us/http://library/infolit>. (Accessed 20/8/00).

Op primêre vlak met aanbieding van programme het dit tot gevolg dat inligting as hulpbron gebruik word, dws die groei en ontwikkeling van die individu. Soos wat kinders grootword, op sekondêre en tersiêre vlak, behoort die programme aangepas en meer gevorderd gemaak te word (Boon, 1992b: 9).

Wanneer die programme deeglik en suksesvol toegepas word is inligtingsprogramme suksesvol. Soos wat die student ouer word, moet daar kennis geneem word van die vlak waarop die student hom/haarself bevind en sy/haar behoeftes sodat die programme daarby kan aanpas en na 'n meer progressiewe vlak beweeg kan word soos wat benodig of vereis word. Studente moet weet hoe om inligting effektief te gebruik, probleemoplossings te vind om sodoende belyde te neem wat hul alledaagse lewe raak sowel as sy/haar beroepslewe en/of toekomsplanne. Soos wat individue ouer raak, sal daar gevind word dat inligtingsbronne meer deeglik, gesofistikeerd geword het wat weereens inligtingsprogramme op primêre vlak beklemtoon.

Die inhoud van die kurrikulum op primêre vlak sal verskil van tersiêre vlak soos vasgestel kan word deur 'n analise te doen. Net so sal die kurrikulum van programme by 'n besigheid of onderneming verskil en kan dit byvoorbeeld inligting bevat rakende inligtingsbeleid, etiek en verpakking van inligting en dies meer.

Cresson & Bangeman (1985: URL: <http://www.ispo.cec.be/infosoc/educ/learn>) meld dat inligtingstechnologie "... and all that it now offers, has crossed the technical rubicon into the realm of consciousness, to the realm of culture. Multi-media today gives us instruments which allows us to shape information in so many forms that they can become an integral part of our life's experience".

Die ontwikkeling op tegnologiese gebied vereis dat leerders se vermoë om inligting te herken en te evalueer, voortdurend verbeter of verhoog moet word. Dit vereis egter dat personeel deeglik opgelei en ontwikkel moet word om te verseker dat "... all young people, independent of their

ability or background are able to have access to the tools that will help them to develop the skills and knowledge necessary to work and go about their normal daily life in the information society” (Cresson & Bangemann, 1985: URL: <http://www.ispo.cec.be/infosoc/educ/learn>).

Vir inligtingsopvoedingsprogramme om suksesvol te wees, vereis dit daar daar voortdurend evaluasie toegepas moet word ten einde trend te hou met die vordering wat leerders/studente maak en ook om sodoende die programme te kan aanpas by veranderde behoeftes .

3.8.5 SAMEVATTING

Dit blyk dus duidelik te wees dat inligtingsopvoedingsprogramme vir alle persone tot voordeel kan wees, hetsy onderontwikkelde persone of gemeenskappe, maar ook vir persone soos byvoorbeeld gehoorgestremdes. Inligtingsopvoedingsprogramme word daargestel vir bepaalde persone met bepaalde behoeftes en is gerig op *lewenslange leerproseses*. Enige leerproses vind plaas binne ‘n bepaalde leeromgewing wat ‘n persoon in staat sal stel om te leer, oplossings vir probleme te vind, meer kreatief te wees en te lei tot self-ontwikkeling. Dit hang saam met ‘n persoon se kennis van inligtings, sy/haar persoonlike waardes, gesindhede en houdings en die besef van die waarde van inligting,

Inligtingsopvoedingsprogramme het dit ten doel om inligting effektief in alle vorme te hanteer ten einde tot kennisbesef te kom. Wanneer inligtingsopvoeding toegepas word, kan sekere voordele van inligtinggeletterdheid na vore kom.

3.9 VOORDELE VAN INLIGTINGGELETERDHEID

Na aanleiding van die voorafgaande bespreking, kan die voordele van inligting en inligtinggeletterdheid nou uitgelig word, aangesien die vermoë om met inligting te werk die geleentheid en kanale vir ‘n horende persoon skep om:

- as ‘n volwaardige persoon ‘n regmatige plek in die samelewing in te neem ten einde die lewenskwaliteit te verhoog en sodoende ‘n groter rol op ekonomiese en sosiale gebied te vervul;
- beter geleenthede te hê om werk te bekom sowel as om akademies te presteer;
- werk beter te kan verrig, soos byvoorbeeld in die geval van akademici, sowel as professionele persone;

- 'n beter begrip te verkry van die samelewing en interpersoonlike verhoudinge positief te beïnvloed;
- deel te neem aan die transformasieproses, inisiatief te neem, aan projekte deel te neem en volwaardige kultuurmens te word;
- wêreld te ontdek wat oopgemaak word as gevolg van die ontsaglike hoeveelheid leesmateriaal en studiemateriaal wat beskikbaar is en wat andersins onbereikbaar sou wees;
- bewus te word van die krag van die geskrewe woord wat meer kennis ontsluit;
- groter rol te speel in die gemeenskap; selfvertroue en status te verhoog soos wat Olson, Hildyard & Torrance (1985:14) meld "...it permits people to do- to achieve their goals or to bring new goals into view";
- dinge, plekke en geleenthede te ontdek en te beheer (Foster, 1991:39); kennis op te doen en inligting aan ander oor te dra.

Inligtinggeletterdheid is dus die weg na kennis, selfontdekking -en ontwikkeling en selfverryking waardeur 'n persoon die geleentheid kry om beter vir die toekoms voor te berei, probleme en aktuele sake te hanteer. Inligting wat neerslag vind in gedrukte vorm kan kenniswêreld ontsluit; kan lei daartoe dat 'n persoon 'n groter rol kan speel in die industriële en tradisionele gemeenskappe om bepaalde doelwitte te bereik en sodoende 'n beter kans staan om werk te bekom.

'n Inligtingsgeletterde persoon is "...flexible, can adapt to change and are able to function independently and in groups". So 'n persoon leer dus om te leer, oplossings te vind en by te bly met die nuutste ontwikkelinge en die verband te sien tussen die wêreld en studieomgewing. Soos reeds genoem, dit vereis egter dat 'n persoon moet verstaan wat gelees en geleer word, in staat wees om "...to see patterns and relationships between facts and ideas, and to use facts as tools for understanding and organizing concepts and principles" (Colorado Education Media Association 1994:3).

Inligtinggeletterdheid bring mee dat 'n persoon veral op funksionele gebied kan funksioneer, soos byvoorbeeld om deel te neem aan sosiale en politiese aspekte (byvoorbeeld. die stem/invul van vorms) en dus deelneem aan 'n demokratiese proses soos aangetoon deur die VSA se verklaring van Menseregte "...everyone has the right to freedom of opinion and expression; this

right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers” (McBride, 1980:137).

Inligtinggeletterdheid keer dat die mens in ‘n semi-ongeletterde toestand verval. Dit is die weg na kennis en self-ontdekking en om veral die aanslae van die lewe beter te hanteer wat veral vir ontwikkeling “...As ek nie die betekenis van klank nie ken nie, sal ek vir die spreker ‘n vreemdeling wees, en die spreker sal vir my ‘n vreemdeling wees” (Bybel:1 Kor 14:11).

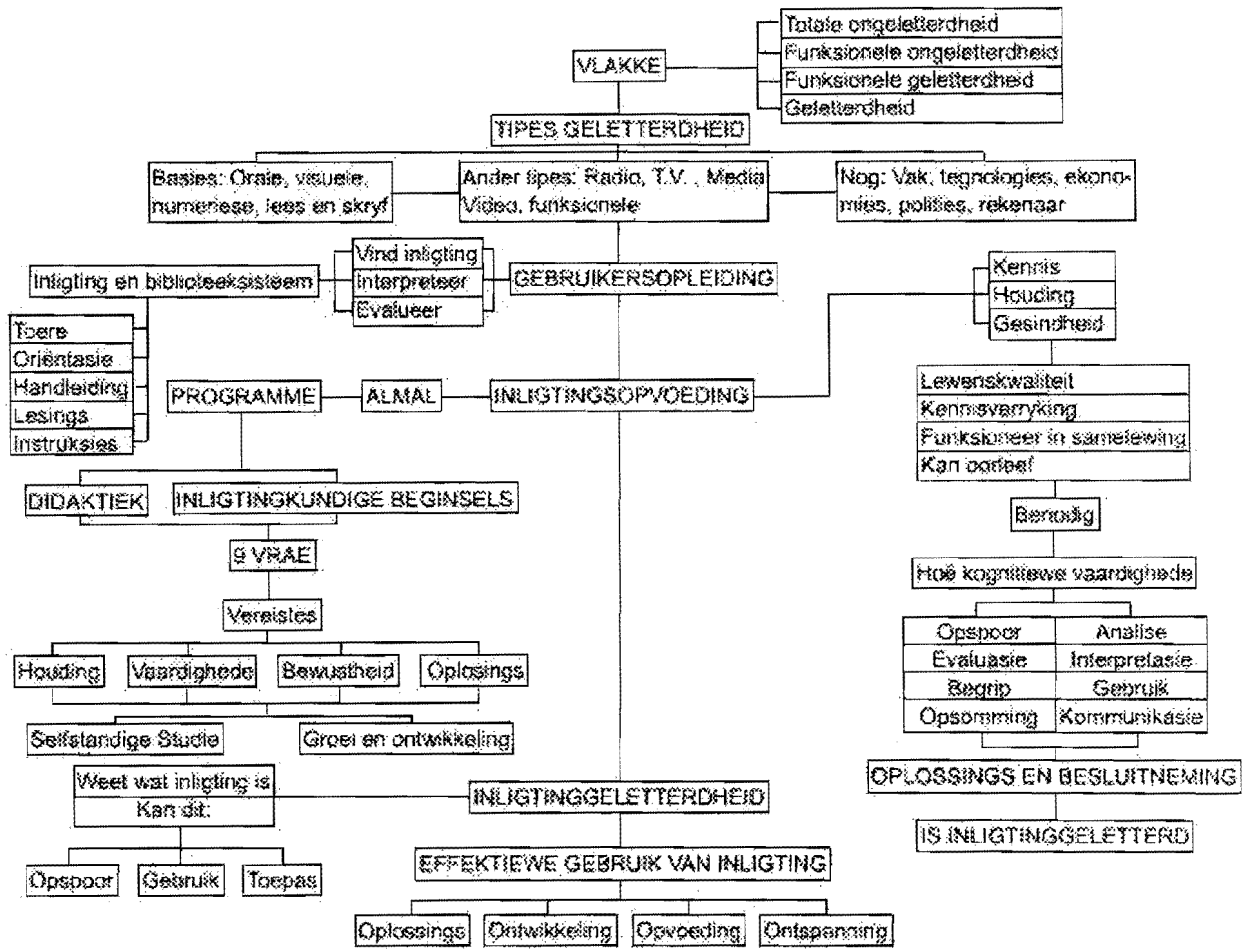
‘n Mens word beter voorberei vir die toekoms want beter begrip en insig in die lewe word ontwikkel deur verkryging van inligting. Inligting verskaf kennis - daarmee saam gaan gepaard kennis en insig wat meebring dat ervaring opgebou word die gehoorgestremde van kardinale belang is.

3.10 SAMEVATTING

Uit die voorafgaande studie blyk dit duidelik dat inligtinggeletterdheid vele voordele meebring. Hiermee word dus die formulering van ‘n teoretiese raamwerk gelê vir die gehoorgestremde. In die volgende hoofstuk word inligtinggeletterdheid met betrekking tot veral die gehoorgestremde bespreek. Inligtinggeletterdheid is ‘n proses is wat gepaard gaan met houdings, verwagtinge, gedragpatrone sowel as spesifieke vaardighede wat verband hou met die gesproke taal. Dit bring ‘n magsgevoel en selfvertroue; bevorder die kwaliteit van lewe en denke en is 'n interaksie en kommunikasie wat lei tot beter produktiwiteit en voorspoed.

Gemelde inligtinggeletterdheidsfaktore en belemmerende faktore hou implikasies in vir veral die gehoorgestremde persoon. Dit is egter nie maklik om te verstaan hoe inligting georganiseer en versamel word nie. Soos wat ‘n persoon ouer word en ontwikkel, speel inligting ‘n al groter rol in ‘n persoon se lewe en benodig so ‘n persoon benodig sekere vaardighede ten einde inligting te verkry; te ontsluit en toe te pas.

Diagram 1 toon aan dat inligtinggeletterdheid gesien kan word as ‘n kontinuum wat beweeg vanaf die proses van geletterdheid na inligtinggeletterdheid wat veral bereik kan word deur die toepassing van inligtingopvoedingsprogramme.

Die diagram dui navorsers se eie voorstelling van die proses van kontinuum van geletterdheid tot inligtinggeletterdheid wat in hoofstuk 5 deeglik bestudeer gaan word as 'n raamwerk of model wat gevolg kan word ten einde die vlak van inligtinggeletterdheid te verhoog.

Daar kan enkele opmerkings gemaak word soos dat daar verskillende vlakke van geletterdheid is wat bestaan uit verskillende soorte geletterdheidsvorme. Gebruikersopleiding lei tot inligtingsopvoeding en programme waardeur 'n persoon inligtinggeletterd kan raak sodat so 'n persoon weet wat inligting is, waar dit is, hoe om dit aan te wend en toe te pas en al die vaardighede, houdings en gesindhede wat nodig is om dit te bereik.

Na aanleiding van navorsing gedoen op die Internet, is die volgende stelling opgelewer oor die waarde van inligtingsopvoeding.. Dit moet poog om "...to ensure that all young people, independent of their ability or background are able to have access to the tools that will help them

to develop the skills and knowledge necessary to work and go about their normal daily life in the information society” (Cresson & Bangeman, 1995. [URL:http://www.espo.cec.be/infosoc/URL:promo/speech/speech/eurim](http://www.espo.cec.be/infosoc/URL:promo/speech/speech/eurim)).

Inligtingsopvoeding is dus gerig op die bevordering van inligting as menslike fenomeen; die bewusmaking van inligting as sulks; die toerus van vaardighede wat nodig is en die bevordering van 'n inligtingskultuur (Marais, 1992:75).

3.11 SLOT

Inligtinggeletterdheid keer dat die mens in 'n semi-ongeletterde toestand verval. Dit is die weg na kennis en self-ontdekking en om veral die aanslae van die lewe beter te hanteer wat veral vir ontwikkeling “...As ek nie die betekenis van klank nie ken nie, sal ek vir die spreker 'n vreemdeling wees, en die spreker sal vir my 'n vreemdeling wees” (Bybel:1 Kor 14:11).

'n Mens word beter voorberei vir die toekoms want beter begrip en insig in die lewe word ontwikkel deur verkryging van inligting. Inligting verskaf kennis - daarmee saam gaan gepaard kennis en insig wat meebring dat ervaring opgebou word die gehoorgestremde van kardinale belang is.